

Nr 16.

Allmänna beredningsutskottets utlåtande över motion om utredning rörande upphävande av stadsprivilegier beträffande rätt till viss del av försäljningssumma vid auktion inom stads område.

I en inom andra kammaren väckt motion, II: 172 har herr *Andersson* i Björkäng *m. fl.* hemställt, att riksdagen i överensstämmelse med motionens syfte hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag rörande upphävande av stadsprivilegier om rätt till viss del av försäljningssumma vid auktion inom stads område.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från kommerskollegium, som i sin tur hört Svenska stadsförbundet och handelskamrarna i Stockholm, Jönköping, Malmö och Gävle.

Kommerskollegium anför bl. a.: Bestämmelser angående offentliga auktioners hållande i rikets städer ha meddelats genom olika resolutioner på 1600- och 1700-talen. Dessa bestämmelser ha i såväl teori som praxis ansetts grunda rätt — men icke någon skyldighet — för städerna att genom inrättande av auktionsverk förskaffa sig monopol på frivilliga auktionsförsäljningar inom sina resp. områden. Det ankommer på länsstyrelserna att fastställa reglementen för auktionsverken, dock icke däri eventuellt ingående föreskrifter om auktionsprovisioner. Beslut om införande eller höjning av auktionsprovisioner torde nämligen vara att betrakta såsom beslut om nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser som anvisats åt densamma eller de inrättningar som äro gjorda till dess betjänande, vilka beslut enligt kommunallagarnas underställningsparagrafer skola underställas Konungens prövning och fastställelse. Beslut om auktionsprovisioner ha också under de senaste decennierna underställts Kungl. Maj:t för fastställelse. Det har emellertid förekommit, framför allt tidigare, att länsstyrelserna fastställt även auktionsprovisionerna. Sålunda ha exempelvis auktionsprovisionerna för Stockholms stads auktionsverk fastställts av Överståthållarämbetet. Såsom framgår av det anförda fastställas auktionsprovisionerna liksom auktionsreglementet i övrigt särskilt för varje stads auktionsverk. Auktionsprovisionerna äro icke enhetliga utan variera för de olika auktionsverken. Det må i detta sammanhang framhållas, att de avgifter å den allmänna rörelsen som omförmälas i kommunallagarnas underställningsparagrafer utgöra ersättning för en prestation och icke äro avsedda att tillföra kommunerna någon vinst. Dessa avgifter böra sålunda icke fastställas till högre belopp än som beräknas vara erforderliga till täckande av omkostnaderna för rörelsen. I praktiken torde emellertid auktionsverken i vissa städer ha blivit i viss mån vinstgivande rörelser.

Den rätt som tillkommer städerna att genom inrättande av auktionsverk förskaffa sig monopol å frivilliga auktionsförsäljningar inom sina områden har icke begagnats av samtliga städer i riket. Inom åtskilliga städer är auktionsförsäljning sålunda helt fri, och det kan nämnas, att flera städer, som tidigare haft auktionsmonopol, under de senaste decennierna avskaffat desamma.

Städernas auktionsverk ha en viss betydelse genom den kontroll som på detta sätt kan vinnas över de frivilliga auktionsförsäljningarna. Även utan den monopolställning som nu är förenad med dessa auktionsverk och sålunda endast såsom organ för frivilliga auktionsförsäljningar som den enskilde, om han så önskade, kunde begagna sig av för dylika försäljningar, skulle emellertid auktionsverken kunna ha en uppgift att fylla för att upprätthålla tillfredsställande förhållanden i vad avser förevarande slag av försäljningar. Att auktionsmonopolen i vissa fall kunna försvåra och fördyra auktionsförsäljningarna torde vara ostridigt och det har också föranlett, att auktionsförrättningar, som eljest skulle hållits i städer med auktionsmonopol, i viss utsträckning förlagts till orter utanför sådana städer. För jordbrukare, som äro bosatta inom stad med auktionsmonopol och som önska hålla auktioner å jordbruksinventarier på sina gårdar, kan den extra avgift som i så fall vanligen utgår till stadens auktionsverk innebära en jämförelsevis betydande extra belastning.

Kollegium tillstyrker utredning och framhåller, att en sådan synes kunna ske utan samband med en undersökning av städernas privilegier i övrigt och deras därmed sammanhängande åligganden.

Stadsförbundets styrelse har icke något att erinra mot att frågan i och för sig utredes men anser, att detta bör ske i ett större sammanhang nämligen i samband med den av riksdagen tidigare förordade utredningen om städernas särskilda rättigheter och skyldigheter. Styrelsen anser det icke ur stadskommunal synpunkt rimligt att låta utreda frågan om vissa städers tillförsäkrade rättigheter utan att samtidigt beröra städernas häremot svarande skyldigheter.

Handelskammaren i Stockholm tillstyrker utredning, medan Smålands och Blekinge handelskammare avstyrker. Handelskammaren i Gävle tillstyrker med hänsyn bl. a. till den ringa roll försäljningsprovisionen spelar i städernas budget. Skånes handelskammare finner icke tillräckliga skäl föreligga att beröva städerna deras utslutanderätt till auktionerna inom sitt område. Handelskammaren vill emellertid ifrågasätta, huruvida icke undantag från auktionsmonopolet, därest privilegiebrevet icke lägger hinder i vägen härför, skulle kunna göras för auktioner, som utslutande avse försäljning av lantbruksinventarier från viss jordbruksegendom.

Utskottet. Utskottet finner de av motionärerna anförda synpunkterna för-tjäna beaktande i vad gäller de av motionärerna närmast åsyftade auktionerna. Den nu rådande ordningen innebär fördelar ur kontrollsynpunkt men torde i vissa fall för den enskilde medföra en viss kostnadsökning. Man bör vidare icke bortse från att fri konkurrens på detta, liksom på andra områden, skulle i vissa fall kunna leda till bättre service och lägre kostnader.

Kommerskollegium har i sitt yttrande över motionen tillstyrkt den föreslagna utredningen och ansett utredningen kunna ske utan samband med en undersökning av städernas privilegier i övrigt och deras därmed sammanhängande åligganden. Utskottet delar uppfattningen att en utbrytning av föreliggande fråga ur det större sammanhanget i och för sig vore tekniskt möjligt. Enligt vad utskottet erfarit kommer emellertid inom en näraliggande framtid en utredning att tillsättas rörande städernas rättigheter och skyldigheter. Att vid sådant förhållande tillsätta en särskild utredning i enlighet med motionärernas yrkande synes utskottet böra ske endast om synnerligen starka skäl härför kunna åberopas. Utskottet har vid sina överväganden icke funnit sådana skäl föreligga.

Utskottet, som förutsätter att de av motionärerna framförda synpunkterna kommer att beaktas av den blivande utredningen, får under åberopande av vad ovan anförts hemställa,

att motion II: 172 icke må till någon riksdagens åtgärd för-anleda.

Stockholm den 30 mars 1954.

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: Herrar Andersson, Birger, Jonsson, John Wik-tor, Nyström, Persson, Karl*, Jansson, Erik*, Strandler, Svensson, Rikard, Johansson, Theodor och Lundström;

från a n d r a kammaren: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla, fru Sjöstrand, fru Svedberg, herrar Nilsson i Båstekille, Jönsson i Rossbol, Andersson i Ronneby, Andersson i Linköping*, Svensson i Krokstorp, Johansson i Lugnvik, Ekström och Berggren.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.